hän vie mukanaan valmiita ajatuksia, joita hetken sysäys ei hänessä synnytä, joita hän ei omasta lihastaan ja verestään ole luonut, kaataa tapahtumain virta hänen rakennuksensa maahan, ennenkuin se on valmis.

3. Tiedot ja ilmoitukset.

A. Tiedot.

Lähtökohtana sotatilannetta arvosteltaessa ovat tavallisesti korkeammilta komentajilta saapuneet käskyt. Nämä taas saavat vihollista koskevat tietonsa ensi kädessä sitä vastaan lähetetyiltä tiedusteluosastoilta, patrullijoukoilta ja urkkijoilta. Myöskin takavarikoiduista sanomalehdistä, kirjeistä, asiakirjoista, sähkösanomista, kiinnisiepatuista ilmapalloista, kirjekyyhkysten kuljettamista viesteistä y. m. saadaan tietää sotatoimille tärkeitä seikkoja. Jokaisen johtajan velvollisuus on panna toimeen tiedusteluja ja ilmoittaa korkeammalle johtajalle tulokset ja tärkeät tapahtumat; etenkin taistelussa pitää heidän alituiseen lähettää ilmoituksia sen kulusta.

Suureksi avuksi tilannetta arvosteltaessa ovat myöskin *vankien* ja *jälelle jääneiden haavoittuneitten lausunnot*, samoinkuin kaatuneilta tai vangiksi joutuneilta upseereilta tavatut paperit. Vangittuja ja haavoittuneita on mahdollisimman pian kuulusteltava. Ellei tämä syystä tai toisesta ole mahdollista, on ainakin otettava selko siitä, mihin joukkoosastoon he kuuluvat, heidän korkeimpien johtajiensa nimistä, heidän viime yöpymispaikastaan ja

marsseistaan, vihollisen armeijassa vallitsevasta mielialasta j. n. e.

Ylijuoksijain kertomuksiin ei ole yleensä luottamista, sillä, mikäli he eivät ole suorastaan vihollisen lähettämiä urkkijoita, he kertovat tavallisesti sitä, minkä arvelevat olevan itselleen edullista ja kiinniottajilleen mieluista. Toisinaan voivat he olla myöskin vartavasten lähetettyjä kertomaan erinäisistä liikkeistä, joita muka heidän puoleltaan aijotaan tehdä, siten saattaakseen vihollisen väärään luuloon vastustajan aikeista. Tätä keinoa venäläiset ovat käyttäneet usein nykyisessä sodassa.

Urkkimistoiminnalla on jo rauhan aikana suuri merkitys vastaisten sotien varalta. Sodan aikana sitä vaikeuttaa suuresti vihollisen valppaus ja ankarat sotatilan määräykset. Senvuoksi jo rauhan aikana suurten valtakuntien armeijanjohdot koettavat urkkia tietoja linnoituksista, liikekannallepanosuunnitelmista, rajalle aijottujen joukkojen liike- ja ryhmitysehdotuksista sellaisissa maissa, joitten kanssa he mahdollisesti joutuvat sotaan. Kaikellaiset palkatut urkkijat, jotka käyttävät sellaisia keinoja kuin kavallus, varkaus j. n. e., hankkivat tietoja, joita toisiinsa vertailemalla tarvittavat seikat saadaan ainakin pääpiirteissään selville.

Fredrik Suuren aikana urkkimisjärjestelmällä oli suuri merkitys, etenkin kun ratsuväkeä siihen aikaan ei vielä ymmärretty käyttää tiedustelupalvelukseen. Hänen sanojensa mukaan on olemassa neljänlaisia urkkijoita: 1) köyhiä ihmisiä, jotka tällä toimella elättävät itseään; 2) urkkijoita, jotka palvelevat kumpaakin vastustajaa yht'aikaa; 3) urkkijoita, jotka tätä tointa harjottavat isänmaanrakkau-

desta, ja 4) urkkijoita, jotka väkisin pakotetaan tähän onnettomaan toimeen. Hänen mielestään urkkijat kannatti hyvin palkita, sillä ihminen, joka yleensä uskalsi ryhtyä vaaranalaiseen urkkijatoimeen, oli palkkansa ansainnut.

Napoleon I:llä oli kaikissa naapurivaltioissa todellinen urkkijaverkko järjestettynä, ja urkkijat tekivätkin hänelle sekä sodan että rauhan aikana erinomaisia palveluksia.

Aivan huomattavalla tavalla on japanilainen urkkimisjärjestelmä kehittynyt sodassa v. 1904—05. Se kehittyi, korvaten ratsuväenkin puutteellisen toiminnan, mitä täydellisimmäksi. Uhrautuvat japanilaiset olivat itse erinomaisen sopivia tähän toimeen; he olivat valmiit käyttämään kaikkia keinoja palvellakseen isänmaataan ja kuolemaan sen puolesta. Sitäpaitsi yhteiskunnan alimpaan kansanluokkaan kuuluvat kiinalaiset toimivat mitä ovelimmalla tavalla urkkijoina yhdessä japanilaisten kanssa. Japanilaisilla oli ennen Kintschouta vastaan tekemäänsä hyökkäystä venäläisten linnoituksista asemapiirroksia, joihin oli merkitty sekä patterien sijoitus että miinojen ja niiden sytytysjohtojen paikat. Ne kaikki olivat laaditut kiinalaisten urkkijain hankkiman aineiston mukaan. Seurauksena oli, että venäläisten tykistö, vaikka se olikin hyvin kätketyssä asemassa, hyökkäyksen kestäessä ammuttiin murskaksi.

Asemasodassa, jossa vastustajat kuukausimääriä ovat samalla paikalla, on tapana ajaa siviiliväestö 10—15 km päähän rintaman taakse urkkijavaaran torjumiseksi. Kuitenkin onnistuu siitä huolimatta usein paikkakunnalta kotoisin olevien urkkijain yön pimeydessä, myrskysäällä ja sateella tun-

keutua asemien läpi vihollisen puolelle tietoja viemään.

Nykyisessä sodassa on myös käytetty urkkijoita. Sellaisina ovat toimineet varsinkin rajaseutujen asukkaat kielitaitonsa perusteella ja tuntien tarkoin seudut. Ollakseen varmoja siitä, etteivät palkatut urkkijat antaisi omista sotilaallisista asioista tietoja viholliselle, on ollut tapana säilyttää urkkijoita vankeudessa. Täältä he sitten silmät sidottuina on viety asemaan, josta heidät on päästetty menemään vihollisen puolelle. Jos heidän on onnistunut palata takaisin ja tuoda tietoja, ovat he luonnollisesti saaneet suuren palkinnon. Toisinaan ovat urkkijat saapuneet vihollisen puolelle sotilaspukuun puettuina, jolloin he ovat ilmoittaneet olevansa karkureita. Jolleivät he jo silloin ole joutuneet kiinni sotkeutumalla puheissaan, on heidät lähetetty, kuten tavalliset karkurit sotavankeina edelleen. Matkalla ja määräpaikassa he ovat tietysti saaneet tilaisuuden tehdä tärkeitä havaintoja. Kun he sitten ovat mielestään saaneet tarpeeksi tietoja, ovat he yrittäneet karata ja jos tämä onnistuu palata omalle puolelle. On tapahtunut, että tällaiset urkkijat odotellessaan otollista tilaisuutta päästäkseen omalle puolelle, ovat saaneet piileskellä rintaman takana viikkomääriä, syöden ainoastaan marjoja, joita ovat löytäneet soilta ja metsistä.

Japanilaisten urkkimisjärjestelmä. Sekä japanilaisten että venäläisten rintamalle oli järjestetty ketjun tapaan tiedustelupaikkoja. Omalla puolella toimivat johtajina japanilaiset pääesikunnan upseerit, venäläisten puolalla palkatut kiinalaiset luottamushenkilöt. Upseerit saivat tehtäviä pääesikunnalta, antoivat nämä tehtävät edelleen, vastaanottivat venäläisten puolelta saapuvia tietoja

ja lähettivät tärkeimmät niistä esimiehilleen. Siten pääesikunnan upseerit järjestivät koko urkkimistoimen, kukin omaa aluettaan vastapäätä olevalla vihollisalueella. Kiinalaisten järjestöt pitivät huolta urkkijain asettamisesta tärkeisiin paikkoihin, joista oli saatavissa tietoja venäläisten joukkojen liikkeistä, vahvuudesta ja tarkotuksista.

Apureiksi kullekin urkkijalle annettiin kaksi tai kolme miestä, joitten toimena oli viedä tieto tehdyistä havainnoista kiinalaiseen toimistoon, josta he, kiertäen venäläisten rintaman, saapuivat japanilaisten toimistoihin. Tätä sanansaattajapalvelusta tekivät tavallisesti kaupunkien köyhälistökortteleista kotoisin olevat kiinalaiset, jotka harjoittivat tointa halvasta palkkiosta elinkeinonaan. Ulkonäöltään nämä lähetit eivät millään tavalla eronneet tavallisista kerjäläisistä, joita joukottain liikuskelee Mandshuriassa. Senvuoksi olikin tietojen kuljettaminen heille helppoa. Venäläisten rintama ei koskaan o lut 50—60 kilometriä leveämpi, joten yksi ainoa kolmea sanansaattajaa apunaan käyttävä urkkijainsaattoi melkein keskeytymättä antaa tietoja ja vastata japanilaisten kysymyksiin 3 tai 4 päivässä.

Sanomalehdistä ei meidän päivinämme enää saada yhtä tärkeitä tietoja kuin ennen, koska nykyään sodan alusta saakka ankara sotasensuuri estää kaikkien vahingollisten tietojen julkaisemisen lehdissä ja armeijanjohto sotakirjeenvaihtajien pääsyn sotanäyttämölle.

Viranomaisten ja asukkaitten antamat tiedot ovat omassa maassa tietysti paljon luotettavampia kuin vihollismaassa. Kuitenkin omassa maassakin on oltava varovaisia tällaisten tietojen suhteen, jos ollaan tekemisissä oppimattomien ihmisten kanssa, sillä he helposti arvostelevat väärin joukkojen suuruuden ja merkityksen. Paljon epävarmemmat ovat nämä tietolähteet tietysti vihollismaassa, missä aina on oletettavissa, että asukkaat tahallaan antavat vääriä tietoja. Kun kesäkuun lopulla 1866 preussilaisille joukoille oli tärkeätä peittää heikkou-

tensa hannoverilaisilta joukoilta, jotka olivat menossa Göttingenin kaupungista Eisenachiin, sanottiin preussilaisella alueella oleville viranomaisille ja asukkaille, että heidän hannoverilaisille partiojoukoille piti kertoa vahvojen preussilaisten osastojen liikkuneen paikkakunnalla. Sitäpaitsi merkittiin talojen seiniin paljon joukko-osastojen merkkejä, jotta vihollinen luulisi näiden talojen olleen mainittujen joukkojen majoitustaloina. Juoni onnistui. Hannoverilaiset luulivat preussilaisten luvun suuremmaksi kuin se todella oli, minkä kautta viimemainitut saivat aikaa joukkojen kokoamiseen ja apuväen hankkimiseen.

B. Ilmoitukset.

Ilmoituksia laadittaessa on tehtävä ero sen välillä, mitä *ilmoittaja itse on nähnyt*, mitä joku *toinen* on huomannut tai sanonut ja mitä ilmoittaja vain *otaksuu*.

Jos ilmoittaja itse on nähnyt jotakin, sanotaan ilmoituksessa lyhyesti esim: „Marssirivistö, 3—4 pataljoonaa, 6 konekivääriä, 3 patteria marssii A:sta—B:hen, jalkaväkikärki 9,20 a. p. 2000 m B:n länsipuolella.“ — Jos joku toinen on sen huomannut, kirjoitetaan ilmoitus seuraavaan muotoon: „Erään B:stä paenneen talollisen kertomuksen mukaan 3—4 pataljoonan vahvuinen marssirivistö, konekivääreitä, 3 patteria j.n.e.“ — On siis mainittava lähde, mistä tieto on saatu. Jos taas otaksutaan jotakin, on se perusteltava, esim. seuraavasti: „2½ km pituisesta tomupilvestä ja tieltä kuuluvasta kolinasta päättäen 3—4 pataljoonan vahvuinen marssirivistö j. n.e.“

Pääseikat, mitkä vihollisesta pitää ilmoittaa, ovat seuraavat: 1) vahvuus, 2) aselaji, 3) marssisuunta, 4) kulkutapa tai oliko joukko paikallaan, levähtikö, oliko keittohommissa j. n. e., (ratsuväestä: ravi, laukka j. n. e.),5) aika, jolloin rivistön alku tai loppupää oli jossain määrätyssä paikassa.

Vahvuus voidaan ilmoittaa seuraavalla tavalla (3. 1. 1. 1 Pi. K.) s. o. 3 pattr., 1 esk., 1 pattr. ja 1 Pi. K. Siis aina ensimäinen numero merkitsee pataljoonaa, toinen eskadroonaa, kolmas pattereita. Muut aselajit seuraavat näiden jälkeen täydellisemmin merkittyinä.

Usein on jo tärkeä tieto siitä, missä vihollinen ei ole näyttäytynyt.

Esimerkki:

Kreivi Zeppelinin partio 24. ja 25. 7. 1870. Saksalaisilla oli se käsitys, että ranskalaiset olivat heitä pitemmällä sotavalmiudessa ja että vihollisvoimia oli Lauterin eteläpuolella Hagenaun ja Weissenburgin välillä. Kreivi Zeppelinin johtama voimakas ratsastava patrullijoukko lähti Lauterburgista liikkeelle tästä selvää ottamaan. Se ilmoitti, että Hagenaun pohjoispuolella oleva osa maata oli vapaa vihollisista. Tästä ilmoituksesta teki Saksan armeijanjohto sen johtopäätöksen, että vihollinen ei ollut Ala-Elsassissa ryhtynyt valmistustoimenpiteisiin ja ettei tältä suunnalta ollut toistaiseksi mitään toimenpiteitä vihollisen puolelta odotettavissa.

Pääasia ei ole se, että lähetetään niin paljon ilmoituksia kuin suinkin, vaan se, että ne ovat tarkkoja ja tilanteen selvittämiseksi todella tarpeellisia. Turhat ilmoitukset vaikeuttavat johtajan toimintaa. Usein taas ilmoituksen lähettäjä hetken jännityksen vuoksi voi saada väärän käsityksen seikoista, joita hän arvostelisi toisin, jos hän voisi rauhallisesti punnita näkemäänsä tai kuulemaansa.

Pysyväistä yhteyttä pataljoonaa suurempien joukko-osastojen välillä pitävät yllä erityiset tiedon*antoupseerit*, jotka heti omasta alotteestaan ilmoittavat naapuriosastoille kaikki tärkeät asiat, kuten osaston aikomukset, taistelun kehittymisen ja kulun, vihollisesta saadut tiedot j. n. e.

Ranskan—Saksan sodassa 1870—71 ei vielä tiedonantoupseereja ollut olemassa. Siitä johtui, että usein armeijakunnat kummallakaan puolella eivät olleet selvillä toistensa toiminnasta, mistä seikasta taas oli seurauksena pahoja väärinkäsityksiä. Niinpä esim. saksalainen 13. j. div. Spicherin luona aivan lyhyen matkan päässä päävoimista oli kadottanut kaiken yhteyden niihin ja jäi siitä syystä pois taistelusta. Toimelias tiedonantoupseeri olisi saanut aikaan tuon yhteyden. Vasta meidän päivinämme on tämä tiedonantotapa järjestetty.

Ilmoitukseen vihollisesta on ilman erikoista käskyäkin lisättävä tärkeitä tietoja seudun luonteesta. Esim. 18. 8. 70 ilmoitti eräs ratsupartio kylä St. Privat kylän olevan vihollisten miehittämänä, mutta ei sanonut mitään seudun luonteesta. Kylän edessä oli noin 1200 m:n levyinen aivan paljas ala ja sitäpaitsi kylä korkealla maalla. Tämän yli täytyi kaartin hyökätä ilman tykistövalmistusta. Kun aikaa ei saatu hukata, ei kaarti voinut kiertää tuota avointa aluetta ja kärsi sen vuoksi suuria tappioita.

Ilmoituksen kirjallinen muoto.

Jottei sanansaattaja unohtaisi ilmoitettavaa asiaa, on nykyään tapana useimmiten laatia ilmoitus kirjalliseen muotoon, Ilmoitus on tehtävä niin lyhyesti ja selvästi kuin suinkin. On vältettävä mo-

nimutkaisia lausuntatapoja, joita ehkä vastaanottaja voisi väärin tulkita.

Sellaisia sanoja kuin „oikea“, „vasen“, „edessä“, „takana“, „tällä puolella“, „tuolla puolella“ on varovasti käytettävä ja mieluimmin sanottava ilmansuunnissa samat asiat.

Puhuttaessa vihollisen oikeasta ja vasemmasta *sivustasta*, on „oikea“ ja „vasen“ se, mikä vihollisen silmällä katsottuna on oikea ja vasen, jos taas puhutaan vihollisrintaman oikeasta tai vasemmasta päästä, tarkotetaan sitä, mikä meidän katsomanamme on oikealla tai vasemmalla. Marssirivistöt nimitetään sopivimmin johtajien mukaan, jollei selvempää nimitystä ole tarjolla. Marssirivistön alku- ja loppupäät nimitetään marssisuunnan mukaan.

Joukko-osastojen välisiä matkoja eteen- ja taaksepäin sanotaan „etäisyyksiksi“, sivuttaisia matkoja „väliksi“.

Päivä, kuukausi ja vuosi lyhennetään kuten tavallisesti, esim. 20. 6. 17. tai kesäk. 20 p. 1917.

Yö merkitään epäselvyyden välttämiseksi: yö ⅝. 9. tai syysk. ⅝ p:n välinen yö.

Aika merkitään tunneissa ja minuuteissa (9,15, 12,30) ja niihin lisätään vuorokauden aika. 12,1 aamulla 11,59 aamupäivällä välinen aika merkitään „a. p.“ ja aika 12,1 iltapäivällä 11,59:ään illalla „i. p.“

Klo 12 päivällä ja klo 12 yöllä on aina täydellisesti kirjoitettava.

Paikan nimet pitää kirjoittaa erityisen selvällä käsialalla tarkalleen siten, kuin ne kartassa ovat. Jos jossakin seudussa on samoja paikan nimiä, on jokainen aihe väärinkäsitykseen poistettava tarkem-

min mainitsemalla esim: „Anttila, 3 km Lahden koillispuolella.“ Samaa merkintää on noudatettava silloin, kun joku paikka on vaikeasti kartasta löydettävissä.

Jos jonkun paikan nimeä ei tiedetä, on se määriteltävä ja ilmoitettava siten, että väärinkäsitykset eivät voi tulla kysymykseen.

Tiet ovat mainittavat kahden paikan mukaan. Tien mutkat ja risteykset ovat erikoisen huolellisesti ilmoitettavat.

Useimmat käskyt annetaan kartan mukaan. Jos käskyn saajalla ei ole karttaa, on tämä seikka käskyä annettaessa otettava huomioon ja käsky laadittava niin, että sen voi ymmärtää ilman karttaakin. Jos saattaa syntyä epäilyksiä, on kartta, jonka mukaan tiedot annetaan, mainittava.

Jos piste ilmoitetaan korkeusluvulla, on se aina tarkemmin ilmoitettava, esim. kukkula 342, 2 km Heinolan pohjoispuolella.

Mainittaessa seudun osia tai joukkojen olinpaikkoja on alettava omasta oikeasta, vihollisen vasemmasta sivustasta, s. o. aina oikealta, omalta kannalta katsoen.

Komentoviranomaisia ja joukkoja saa merkitä lyhennyksillä, kunhan se vain ei saa aikaan epätietoisuutta siitä, mitä tarkotetaan.

Lyhennyksiä.

A. K. = Armeijakunta.
A. K. P. M. = Armeijakunnan päämaja.
S. P. M. = Suuri päämaja.
Es. = Esikunta.
2. J. D. = 2. jalkaväkidivisioona.
3. J. Pr. = 3. jalkaväkiprikaatti.

J. R. 7. = 7. jalkaväkirykmentti.
Patl. = Pataljoona.
Komp. = Komppania.
Es. I. ja II./27 tai J. R. 27. Es. I. II. = 27:nnen jalkaväkirykmentin esikunta sekä I. ja II. pataljoona.
9./J. R. 25. = 25:nnen jalkaväkirykmentin 9. komppania.
II./J. R. 25. = 25:nnen jalkaväkirykmentin 2. pataljoona.
Jääk. 27. = 27:s jääkäripataljoona.
K. K. K. = Konekivääärikomppania.
k. k. = Konekivääri.
K. K. Os. 1. = 1. Konekivääriosasto.
P. P. Os. = Polkupyöräilijäosasto.
Esk. = Eskadrona.
R. Pr. = Ratsuväkiprikaatti.
R. D. = Ratsuväkidivisioona.
R. R. = Ratsuväkirykmentti.
Hus. R. 3. = Husaarirykmentti 3.
Rak. R. 5. = Rakuunarykmentti 5.
Kyr. R. 1. = Kyrassiirirykmentti.
Ul. R. = Ulaanirykmentti.
Es. 1. 3. 4./Ul. R. 14. tai Ul. R. 14. (ilman 2.) = 14:nnen ulaanirykmentin esikunta sekä 1., 3. ja 4. esk.
K. T. Pr. = Kenttätykistöprikaati.
Pattr. = Patteri.
Rask. T. R. = Raskas tykistörykmentti.
K. T. Pattr. = Kenttätykistöpatteri.
R. K. T. Os. = Ratsastava kenttätykistö osasto.
R. K. T. Pattr. = Ratsastava kenttätykistö patteri.
K. T. Os. = Kenttätykistäosasto.
K. H. Pattr. = Kenttähaupitsipatteri.
K. H. Os. = Kenttähaupitsosasto.
Rask. K. H. Pattr. = Raskas kenttähaupitsipatteri.
Rask. K. H. Patl. = Raskas kenttähaupitsipataljoona.
Mörs. Pattr. = Mörssäripatteri.
Mörs. Patl. = Mörssäripataljoona.
Es. ja R./K. T. R. 34 tai K. T. R. 34. Es. ja R. = 34:nnen kenttätykistörykmentin esikunta ja ratsast. osasto.
II. (H)/K. T. R. 4. = II. (kenttähaupitsi-) osasto 4. kenttätykistörykmenttiä.
Es. ja I. (Jär. K. H.)/Jär. T. R. 4. = Järeän tykistörykmentin esikunta ja I. (järeä kenttähaupitsi-) pataljoona.

K. Am. K. = Kevyt ampumavarakuormasto.
K. (H) Am. K. = Kevyt (Haupitsi) ammuskuormasto.
2. ja 3./Pi. Patl. 1. = 2. ja 3. komp. pioniiripataljoonasta 1.
Pi. Os. = Pioniiriosasto.
1 Sap. Komp. = 1 Sapöörikomppania.
D. S. K. = Divisioonan siltakuormasto.
A. K. S. K. = Armeijakunnan siltakuormasto.
Lent. Os. = Lentäjäosasto.
K. Ilmal. Os. = Kenttä-ilmalaivaosasto.
Kaasuk. = Kaasukuormasto.
Sähk. Os. = Sähkölennätinosasto.
Puh. Os. = Puhelinosasto.
Kip. Sähk. Os. = Kipinäsähkötinosasto.
L. Komp. = Lääkintäkomppania.
L. Kuorm. = Lääkintäkuormasto.
K. Sair. = Kenttäsairaala.
Div. Sair. = Divisioonansairaala.

Ei saa käyttää sellaisia kirjoitusneuvoja, että kirjoitus sateella lähtee pois tai tahraantuu. Lyijykynäkirjoitukset, jotka otetaan asiakirjavihkoihin, pitää ensi tilassa sivellä sellaisella aineella (maidolla, miedolla kumiliuoksella), joka tekee kirjoituksen pysyväksi. Imoituksia varten käytetään erityisiä ilmoituskorttikaavakkeita.

Sarakkeeseen „lähettäjä“ merkitään viranomainen, joukko-osasto tai se toimi, joka lähettäjällä sillä hetkellä on. (12. J. D. — Kenttävahti n:o 1/ 9. 21 — Ups. partio 3/ Ul. 4. — j. n. e.

Päällekirjoitus kirjoitetaan lyhyesti: „12 J. Divisioonalle,“ tai „12. J. D:n etujoukonjohtajalle.“ Sarakkeen alle kirjoittaa lähettäjä nimensä ja arvonsa. Lähetyspaikka, tunti ja minuutit merkitään viimeksi. Vastaanottaja kuittaa vastaanottamisen merkiten kortin saapumisajan.

Ilmoituskortiksi on käytettävä lujaa, ohutta paperia.

Jos jostakin paikasta lähetetään useampia ilmoituksia samalle vastaanottajalle, voidaan ne merkitä numeroilla. Ilmoituskortti suljetaan kuoreen vain siinä tapauksessa, että sen sisältö on salainen tai yksityistä laatua. Viimemainitussa tapauksessa on kuoreen merkittävä „Yksityinen."

C. Käskyjen ja ilmoitusten lähettämistavat.

Käskyt ja ilmoitukset lähetetään edelleen, olosuhteista ja etäisyyksistä riipuen, lähettien kautta, järjestämällä viestiasemia tai käyttämällä teknillisiä ja muita apukeinoja.

Yksityiset lähetit.

Varmin keino toimittaa ilmoitus perille on lähettää henkilö viemään se. Erityisiksi läheteiksi joukko-osastoihin asettaa ratsuväki ratsumiehiä ja auto-osastot moottoripyöräilijöitä tai erityisiä sanansaattaja-autoja. Jalkaväessä kouluutetaan polkupyöräilijöitä siihen tarkotukseen. Jollei mitään tällaisia erityisiä sanansaattajia ole käytettävissä, on etenkin lyhyillä matkoilla turvauduttava jalkamiehiin, jotka sitten saattavat käyttää hyväkseen kaikkia mahdollisia keinoja matkan jouduttamiseksi, kuten venekyytiä, joskus ehkä luistimia, suksia j. n. e.

Jotta yksityinen sananviejä helposti löytäisi viestien vastaanottajan, on ylempien komentajien esikuntien asemapaikat merkitty erityisellä merkkilipulla, jonka tietysti pitää olla sijoitettu siten, että vihollinen ei sitä huomaa.

Suurimmissa oloissa järjestetään erityisiä *viestienkokoamispaikkoja*, joitten kautta kaikki ilmoi-

Lähettäja:	:s Ilmoitus	Paikka	Päivämäärä	Aika
	Lähetetty			
	Saapunut			

.....:lle

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

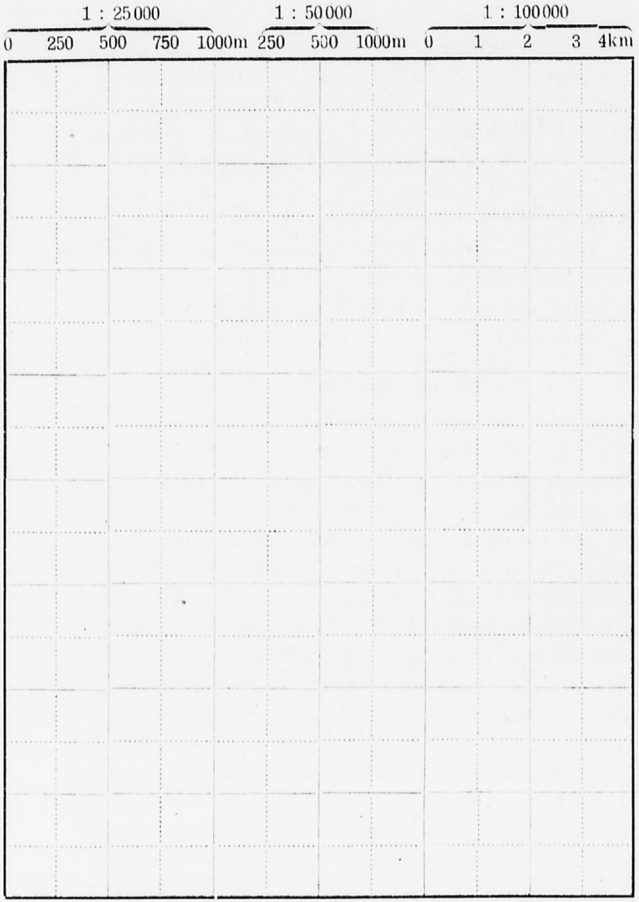

Mittakaava, jota ei käytetä, on pois pyhittävä.

tukset kulkevat. Niitten täytyy olla niin vahvoja, että ne voivat puolustautua pieniä vihollisosastoja vastaan. Jokaista tällaista kokoamispaikkaa johtaa upseeri, joka tarkastaa saapuneet ilmoitukset ja määrää, millä tavoin ja kuinka nopeasti ne ovat lähetettävät edelleen. Jos useat ilmoitukset koskevat samaa asiaa, voidaan ne lähettää edelleen yhdistettyinä yhdeksi ilmoitukseksi.

Ylemmillä johtajilla on apunaan käskyjen jakelussa ensi kädessä *esikunnat*. Jalkaväkirykmenttien tai pienempien itsenäisten jalkaväkijoukkojen esikuntiin voidaan komentaa ratsumiehiä sananviejiksi.

Paitsi tavallisia sotamiehiä käytetään ylemmissä esikunnissa sananviejinä *lähettiupseereja*.

Napoleon I käytti aina upseereja viemään tärkeimpiä tietoja, käskyjä ja ilmoituksia. Hänen oli tapana sanoa kenraaleilleen: „Suosittelen teille että annatte ajutanttienne ja apulaistenne ratsastaa hevosensa kuoliaaksi. Jakakaa heidät viestiasemiin, jotta mahdollisimman nopeasti voin saada tietoja teiltä.“

Aina 20 km pituisella taipaleella lasketaan ratsastavan lähetin kulkevan kilometrin 5—8 minuutissa, mutta jos seudun väestö on vihollisen puolella tai jos vihollisjoukkoja liikuskelee siellä, ei näin suurta nopeutta saavuteta. Silloin lähetin usein täytyy tehdä mutkia, jottei hän joutuisi vihollisen käsiin. Sen lisäksi ratsumies vieraassa maassa, ollen usein ilman karttaa, voi eksyä tai hänen hevosensa uupua.

Sotahistoriassa kuuluisa lähettiratsastus on sivusta-ajutantti kreivi von Finkensteinin ratsastus

Königrätzin tappelun edellisenä yönä (2. 3. 1866). Hän lähti puolen yön aikaan suuresta päämajasta Gitsebinissä viemään II armeijan ylikomentajalle Königenhofiin perin tärkeätä tietoa, josta koko sotaretken kohtalo riippui. Vaikka kreivi v. Finkenstein suoritti tämän matkan (37,5 km) täysin tuntemattomassa seudussa, saattoi hän kuitenkin jättää kenraali v. Boninille osotetun kirjelmän jo 3,15 a.p. eräässä etuvartiossa olevalle upseerille. Kirjelmä saapui I A. K:n esikunnalle 4,45 a.p., III armeijalle 4,00 a.p. — Samassa sodassa suoritettiin prinssi Friedrich Kaarlen päämajasta aina 150 km:n ratsastuksia yhtenä päivänä samalla hevosella. Nykyään saavutetaan jo rauhan aikana järjestelmällisesti harjottamalla vielä parempia ennätyksiä.

Jos tiet ovat epävarmoja, on syytä lähettää sama ilmoitus kahta eri tietä. Olipa ilmoitus kirjallinen tai suullinen, lähetin on aina se saadessaan toistettava sen sisältö ja painettava se mieleensä niin tarkoin, että hän muistaa sen perille tultuaan. Ilmoituksen lähettäjän on harkittava, missä paikassa vastaanottaja voi sen saada käsiinsä, ja sananviejälle selvitettävä, kenelle ja mitä tietä käsky on vietävä. Tarpeen vaatiessa on lähetille annettava matkaan luonnos käytettävästä tiestä. Lähettien tulee aina tietää, mihin heidän on mentävä tehtävänsä suoritettuaan.

Ylemmät upseerit ovat oikeutetut saamaan tiedon ilmoituksen sisällöstä. Tästä heidän tulee tehdä merkintä ilmoituskortille.

Lähetit säilyttävät saman matkanopeuden tavatessaan esimiehiä. Jos välitön vaara uhkaa, on

heidän ilmotettava lyhyesti johtajalle ja joukko-osastoille.

Kaikkien upseerien velvollisuus on auttaa lähettejä heidän hakiessaan henkilöä, jolle ilmoitus on osotettu.

Tehdessään ilmoituksia tai ojentaessaan käskyjä jäävät lähetit hevosen selkään.

Ratsumiehen kulkunopeus 20 km matkalla:

X= kilometri taivallettava 7—8 minuutissa.
XX= „ „ 5—6 „
XXX= hevosen kykyyn katsoen niin nopeasti kuin mahdollista.

Autoja tai polkupyöriä käytettäessä määrätään kulkunopeus samaan tapaan ristillä.

Pitemmillä matkoilla määrätään nopeus kussakin tapauksessa erittäin. Hevosen kunto, sää sekä teitten laatu voivat aiheuttaa tuntuvia muutoksia nopeuteen. Useimmiten ratsastaa upseeri nopeammin kuin viestiratsastajat, joilla ei ole niin hyviä hevosia.

Ilmoituksien pitää olla niin selvät ja lyhyet kuin mahdollista. Ei yhtään sanaa liikaa, mutta silti ei saa mitään puuttua. Ellei ole painettuja ilmoituskaavakkeita, *ilmoitus voidaan kirjoittaa esim. seuraavaan muotoon:*

Ratsupartio Anttila.
Pysäkki rautatiellä Turku—Paimio
4 km länteen Paimiosta.
10. 8. 17. 10,30 a. p

Vihl. rats. v. (noin 500 ratsua) 2 tykkiä ajavat ravia Turusta Saloon, loppupää 10,25 a. p. pysäkin kohdalla.
Kapteeni Essenille.
Viestint. Pessi. Anttila, aliupseeri.
Nopeus X X X.

Ratsupartio Mäkelä.

Konkolan talo 2 km pohjoiseen Palojärveltä.

2. 3. 17., 12 päivällä.

Vihollinen (3. 1. 1.) lepää marssirivistössä. Klo 11,45 a. p. se lähti marssimaan tietä pitkin Jämsän kirkonkylästä Korpilahtea kohti, kärki Jämsän kirkon luota. Tarkastan vihollista edelleen.

Etuvartioston komentajalle.

Viestintuoja Nikula. Mäkelä, varavääpeli.

Nopeus X X.

Nämä esimerkit sisältävät kaiken sen, mitä ilmoituksen näissä tapauksissa pitää sisältää. Toisissa tapauksissa pitää ilmoituksessa tietysti olla asian vaatimia selityksiä; etenkin, jos hyökkäys on kysymyksessä, partion pitää ilmoittaa seudun luonne j. n. e.

Viestiasemat.

Nopeasti välittämään käskyjä ja ilmoituksia matkoilla, joilla sähkö- ja puhelinyhteys on epävarmaa, voidaan käyttää *viestiasemia*. Ratsuväkiviestiasemat heikontavat joukkoa. Niitä on senvuoksi käytettävä ainoastaan siellä, missä pyöräilijöitä ja autoja ei ole tai ei voida käyttää.

Viestiasemien välimatkat riippuvat teitten laadusta sekä siitä, kuinka pitkä koko asemaketju on ja mikä on sen tarkotuksena. Lähettien lukumäärä riippuu liikenteen suuruudesta ja paikan turvallisuudesta sekä siitä, kuinka pitkäksi aikaa he ovat asetetut.

Ratsuväkiviestiasemien välimatkat ovat pitkien matkojen kysymyksessä ollessa 15—20, pyöräilijäviestiasemien 30—40 km. Yksityiset talot tien vieressä sopivat paraiten asemapaikoiksi. Yksi mies

vartioi tiellä. Viestiaseman paikka varustetaan yöllä ja päivällä näkyvällä merkillä. Jollei pitkään aikaan viestiä kulje, täytyy aseman vartion ottaa selko siitä, vieläkö naapurivartio on paikallaan.

Sellaisella alueella, missä liikkuu vihollisen partioita, sopii viestiasemat asettaa suojattuihin paikkoihin tien viereen.

Vartion johtajan on pidettävä kirjaa kaikista aseman kautta kulkevista kirjeistä, niiden päällekirjoitusten mukaan, sekä merkittävä myöskin kirjeen tuojan ja edelleenviejän nimet; viimemainitulle annetaan mukaan todistuskaavake, johon seuraava vartio merkitsee perilletulon.

Kirjekyyhkyset.

Paitsi henkilöitten kautta voidaan käskyjä ja tietoja antaa edelleen muillakin keinoilla. Ikivanhoista ajoista saakka on käytetty tähän tarkotukseen *kirjekyyhkysiä*. Kun ne tulevat vanhemmiksi, lentävät ne aina takaisin pesäpaikkaansa kuinka pitkien matkojen päästä hyvänsä. Ranskan—Saksan sodassa 1870—71 käytettiin yleensä kirjekyyhkysiä hyvällä menestyksellä. Niiden suhteen on kuitenkin aina vaara tarjona, että vihollinen ampuu ne taipaleella tai ne joutuvat petolintujen saaliiksi. Tämä viestinlähettämistapa voi vieläkin tulla käytäntöön. Sitä osoittavat erinäiset sotaa käypien valtioitten määräykset, että kirjekyyhkysiä ei saa maasta kuljettaa eikä maahan tuoda sodan aikana, koskapa niitä vihollinen helposti voisi käyttää urkkimisella hankittujen tietojen lähettämiseen.

Teknilliset keinot.

Metsättömissä seuduissa, joissa on paljon kukkuloita, voidaan pitkilläkin matkoilla käyttää menestyksellisesti *optillisia* sananlennätinkeinoja. Asemat ovat rakennetut kukkuloille ja niitten välillä annetaan valomerkeillä tai päivällä auringonvalossa peileillä ilmoituksia, käyttämällä joko Morsekirjaimistoa tai muita sovittuja merkkejä. Tällaista sananlennätintapaa ei voida käyttää sumuisella tai sateisella ilmalla.

Tärkeimmät teknilliset tiedonlähettämiskeinot ovat *sähkölennätin* ja *kipinäsähkötin*.

Autojen sekä moottori- ja polkupyörien käytöstä on jo aikaisemmin puhuttu. *Lentokoneita* voidaan tietysti myös käyttää ilmoituksien ja käskyjen perilletoimittamiseen.

4. Partiotiedustelu ja varmistus.

Yleistä.

Partiotiedustelu ja varmistus ovat toisistaan eroavia tehtäviä. Varmistusjoukot ovat paikallisesti sidotut varmistettavaan joukkoon. Tiedustelujoukkojen taasen täytyy sovittaa toimintansa vihollisen mukaan ja voida liikkua vapaasti. Jos jonkun joukon samalla kertaa tulee pitää huolta molemmista tehtävistä, on tarkotuksenmukaista jakaa eri tehtävät eri osastoille.

Partiotiedustelu ja varmistustehtävä asettavat joukon toimintakyvylle suuret vaatimukset. Senvuoksi ei tähän tehtävään saa käyttää enemmän voimia, kuin ehdottomasti on tarpeellista.